

Immaterieel cultureel erfgoed volgens jongeren

Volksdans, klompen maken, Sinterklaas of zelfs gamen. Met de ondertekening van het UNESCO-verdrag voor de bescherming van Immaterieel cultureel erfgoed (ICE) kunnen bovenstaande gebruiken en tradities in de toekomst als beschermd worden gelabeld. Het Fonds voor Cultuurparticipatie zet 2013 in het teken van ambachten.

Immaterieel cultureel erfgoed

Unesco-jongerenvertegenwoordigers Anne Schepers (23) en Ilona Rozenboom (20) houden zich namens de Nationale Jeugd Raad (NJR) bezig met Immaterieel cultureel erfgoed. De NJR is een koepel van jongerenorganisaties in Nederland die jongeren de kans wil geven te laten zien wie ze zijn en wat ze kunnen. Anne en Ilona zijn bevoegde jeugdvertegenwoordigers van het erfgoed. Samen geven ze gastlessen op scholen, universiteiten en buurthuizen en ontwikkelen ze campagnes waarin het onderwerp centraal staat. Met het project In The Picture willen Ilona en Anne het ICE bewustzijn van leeftijdsgenoten aanwakkeren. Zo lieten ze Terschellingse jongeren hun favoriete traditie fotograferen en organiseerde het duo een expositie over het fenomeen Sinterklaas op Unesco's hoofdkantoor in Parijs.

'Voor jongeren is het nodig dat zij het belang van immaterieel erfgoed inzien. Dat zij zich actief gaan inzetten zodat tradities en rituelen nooit

verloren gaan', vertelt Anne. De enthousiaste jongerenvertegenwoordigers benadrukken tijdens hun gastlessen dat het dagelijks leven doorspekt is met immateriële erfgoederen waarmee mensen zich bewust of onbewust identificeren. Dat tradities en gebruiken niet ouderwets hoeven te zijn benadrukt Anne met klem. 'Skateboarden en de festivalcultuur vallen ook onder het kopje immaterieel erfgoed.'

Tijdens de educatie spijkeren de meiden niet alleen de jeugdige leek op gebied van immaterieel cultureel erfgoed bij, ze monitoren tegelijk wat er onder de bevolkingsgroep speelt. Deze informatie kunnen de jongerenvertegenwoordigers in de toekomst gebruiken bij een advies voor de Nationale Inventaris, de officiële lijst van erkende Nederlandse tradities. 'Wij willen graag dat deze representatief is voor jongeren en dat ook hun erfgoed op de UNESCO-lijst terecht komt', legt Ilona uit.

Inmiddels zijn de meiden ook activisten in eigen ICE-kring. Zo koestert de in Maastricht wonende Anne de jaarlijkse Cantus: Een studentikoos ritueel waar gezamenlijke liederen worden gezongen. De uit Westland afkomstige Ilona geniet in haar directe omgeving van het traditionele fruitcorso waar het hele dorp voor uitloopt.

Ook de schoolconcerten op haar oude middelbare school zijn belangrijk immaterieel erfgoed voor haar. 'De muziekkavonden worden georganiseerd door de muziekdocent, maar (oud)leerlingen dragen vooral de kennis en tradities over aan nieuwe scholieren. Het draaiboek is niet vastgelegd dus als het wegvalt, zullen de avonden niet meer georganiseerd worden en dat is zonde.

Erfgoed- participatie

In 2012 ontwikkelde het Fonds voor Cultuurparticipatie een nieuw programma rondom Immaterieel cultureel erfgoed: Erfgoedparticipatie. Het programma is opgezet naar aanleiding van het UNESCO-verdrag ter Bescherming van het Immaterieel cultureel erfgoed. Dit verdrag is op 2 september 2012 door Nederland geratificeerd. Immaterieel erfgoed is levend erfgoed. Dat betekent ook dat immaterieel erfgoed niet statisch is maar dynamisch. Tradities en rituelen zullen, doordat een nieuwe generatie beoefenaars nieuwe accenten aanbrengen, veranderen en mee gaan met de tijd. Vanaf 2013 zal het Fonds voorbeeldprojecten ondersteunen die gericht zijn op nieuwe manieren of methodieken om immaterieel cultureel erfgoed levend te houden. In 2013 staat het thema ambachten centraal.

De concerten hebben mij als persoon heel veel gebracht, ik heb de kans gekregen om onderdeel uit te maken van een gemeenschap die heel sterk voelde tijdens de concerten. Als het nodig zou zijn zou ik direct inspringen om de organisatie over te nemen en samen met mij nog tientallen andere oudleerlingen.'

Internationale conferentie

Start van het Nederlandse immaterieel erfgoedbeleid was het congres Kansen en mogelijkheden. Internationaal congres over Volkscultuur en Immaterieel Erfgoedbeleid. Dit congres werd georganiseerd door het Fonds voor Cultuurparticipatie en het Nederlands Centrum voor Volkscultuur en Immaterieel Erfgoed en vond plaats in Deurne van 15 – 17 februari 2012. Met de ratificatie van het Unesco-verdrag verplicht Nederland zich om immaterieel erfgoed te beschermen en veilig te stellen voor de toekomst. Andere landen hebben al ervaring opgedaan op dit gebied. Doel van de conferentie was om te leren van hoe andere landen hun immaterieel erfgoedbeleid hebben aangepakt. 150 bestuurders, ambtenaren en afgevaardigden van erfgoedinstellingen namen deel.

